

Mária Matejčíková (*1931)

Pozorne si spolu so svojimi žiakmi

[vypočujte
podcast](#)

[prečítajte
príbeh](#)

a pre doplnenie zážitku z príbehu môžete využiť nasledujúce aktivity,
alebo pracovné listy pre žiakov.

Základná škola

Téma:

príbehy 20. storočia, socializmus, demokratický a totalitný režim, mýty a fakty o socializme, osudy prenasledovaných ľudí v nedemokratických režimoch, spracovanie týchto tém v umeleckej, filmovej podobe

Ciel:

oboznámiť sa prostredníctvom filmu s nedemokratickými formami vládnutia, priblížiť spoločenskú realitu života v Československu prostredníctvom obľúbeného filmu, vyhľadať a analyzovať prvky totality, obmedzovania ľudských, občianskych, kultúrnych, spoločenských práv počas obdobia socializmu, pochopiť spoločenské súvislosti obdobia totality pomocou umeleckého spracovania

Pomôcky:

nahrávka film „Pelíšky“ (CD, cez prehrávače FreeFilm.to, Sledujfilmy.online, Youtube, ...), dataprojektor, interaktívna tabuľa, flipchart, fixy, resp. baliaci papier, tabuľa, krieda

Postup

- pred čítaním príbehu, počúvaním podcastu realizujte brainstorming: opýtajte sa detí, čo vedia o období socializmu, aké informácie majú, z akých zdrojov (médiá, aké, rodičia, starí rodičia, priatelia,...). Na tabuľu, flipchart, baliaci papier zapisujte ich odpovede v skrátenej podobe
- požiadajte deti, aby vám pomohli rozdeliť zaznamenané informácie do dvoch kategórií podľa toho ako ich vnímajú na pozitívne a negatívne. Môžete ich zapisovať do stĺpcov vedľa seba, alebo ich len označovať znamienkom + -
- po prečítaní príbehu pani Matejčíkovej, alebo vypočutí podcastu rozvedte diskusiu s deťmi o tom, čo sa dozvedeli z príbehu. Čo ich najviac prekvapilo, v čom bol osud pani Matejčíkovej jedinečný, čo sa im zdalo v jej živote najťažšie, ako si myslia, že by zvládli túto situáciu oni,...atď.
- Známu pani Matejčíkovej bola z detstva naša skvelá herečka Emília Vášáryová. Ako Vilma Krausová sa predstavila vo filme „Pelíšky“, ktorý zachytáva atmosféru bývalého socialistického režimu.

Úloha:

Nájdite si čas spolu s Vašimi žiakmi na spoločné sledovanie tohto skvelého filmu na hodine dejepisu, občianskej výchovy, etiky a konfrontujte ho s vedomosťami, ktoré žiaci o tomto období už majú.

- po sledovaní filmu sa s deťmi porozprávajte o ich pocitoch pri sledovaní, o faktoch, ktoré sa počas filmu dozvedeli, o dejovej línii, historických súvislostiach a dobových reáliách. Požiadajte ich, aby našli a analyzovali prvky socializmu, nedemokratického režimu a porušovania ľudských práv. Diskutujte o realite doby, o jej idealizácii v súčasnosti. Predstavte im mýty a fakty o socializme v Československu.
- vráťte sa k zoznamu z brainstormingu a požiadajte žiakov, aby prehodnotili svoje označenia pozitív a negatív socializmu, prípadne doplnili o nové poznania a získané informácie

Stredná škola

Téma:

príbehy 20. storočia, totalitný režim a jeho dopady na životy občanov Československa, mýty a fakty o socializme, osudy prenasledovaných ľudí v nedemokratických režimoch, 50.-te roky, monster procesy, realizácia moci pri nástupe socializmu

Ciel:

prostredníctvom príbehu človeka zasiahnutého režimom demonštrovať obľudnosť systému socializmu, eliminovať mýty o socializme, na základe faktov budovať kritické myslenia, viesť žiakov k overovaniu informácií a správne mu hľadaniu ich zdrojov

Pomôcky:

nahrávka podcastu, text príbehu, zápisníky, nástroje prehliadačov, PC, dataprojektor

Postup

- prečítajte si spoločne so žiakmi príbeh pani Matejčíkovej alebo vypočujte podcast. Porozprávajte sa s nimi o ich zisteniach. Pýtajte sa ich, čo vedia o období socializmu, zvlášť o 50-tych rokoch a nástrojoch moci, ktoré režim používal, aby sa vysporiadal s kritikou a „nepriateľom“.
- Vyzvite ich, aby si spomenuli, či v ich rodine sa nespomína nejaký príbeh, ktorý by korešpondoval túto tému. Ak nejaký príbeh poznajú, požiadajte ich, aby ho so spolužiakmi zdieľali.
- Analyzujte, kto bol označovaný v tej dobe za spoločensky a režim nebezpečného a zamyslite sa aj prečo. Kto bol prenasledovaný, v čom bola jeho nepohodnosť pre režim a prečo boli práve títo ľudia prenasledovaní?
- V príbehu pani Matejčíkovej je zobrazených mnoho prvkov socialistického režimu, najmä obdobia 50-tych rokov, ktoré výrazne ovplyvnili jej život i život celej rodiny.

Úloha:

Navštívte so svojimi žiakmi najbližší archív a vyhľadajte v novinách z päťdesiatych rokov, ako tie informovali o „rozvracačoch republiky“.

- po návšteve archívu zadajte žiakom úlohu zistené informácie zaznamenať do podoby, ktorú by mohli prezentovať verejne (PP, Word, album fotografií, komentár, esej, komiks,...atď.)
- Spolu so svojimi žiakmi môžete pripraviť výstup vo forme verejnej prezentácie, výstavy, konferencie, rovesníckeho učenia, ...atď.

